

بازیگران چگونه به برده سینما می‌رسند

سینما در مقام یک هنر - صنعت - رسانه در جهان انسان معاصر به واسطه جذابیت‌های ذاتی و البته وسوسه‌های شغلی که نام و نان را توأمان به ارمغان می‌آورد، بیش از دیگر هنرها مورد توجه جوانان قرار گرفته است.

جام جم آنلاین: سینما در مقام یک هنر - صنعت - رسانه در جهان انسان معاصر به واسطه جذابیت‌های ذاتی و البته وسوسه‌های شغلی که نام و نان را توأمان به ارمغان می‌آورد، بیش از دیگر هنرها مورد توجه جوانان قرار گرفته است. خیل کثیری از علاقه‌مندان این هنر تحت عناوین و القاب «عشق فیلم» و دیگر اصطلاحات مرسوم، همه چیز خود را به پای این آیین جادو قربانی می‌کنند تا شاید نام و نان خویش را به این واسطه، رونق بخشند و منزلت اجتماعی خود را نیز ارتقاء دهند. سوگلی این کعبه آمال هم بیش از هر چیز بازیگری است.

میزان این تقاضا به حدی رسیده کرده که دیگر مراکز دولتی آموزش هنر در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، پاسخگوی خیل عظیم متقاضیان این عرصه نیست. بر همین اساس بویژه در دهه گذشته، شاهد رشد قارچ‌گونه آموزشگاه‌های آزاد بازیگری در سطح کشور و بویژه در پایتخت هستیم که البته بسیاری از آنان از سر سوداگری و سودآوری مالی بنا شده‌اند و در واقع از این تقاضای فرهنگی، بهره‌وری تجاری می‌کنند. هرچند بسیاری از هنرجویان این مراکز نیز به قصد سرمایه‌گذاری اقتصادی و آینده‌نگری مالی به هزینه‌های سنگین این آموزش تن می‌دهند و شهریه بالایی امروز را به قیمت شهرت بالاتر فردا متقبل می‌شوند.

آسیب‌شناسی آموزشی

البته در این مجال قصد نداریم با سوءظن به این آموزشگاه‌ها نگاه بیندازیم، چه بسیار هنرمندان و بازیگران خوبی که از همین آموزشگاه‌ها به عالم بازیگری پای گذاشتند و حتی به ستاره سینمایی بدل شدند.

بهرام رادان و ترانه علیدوستی، 2 بازیگر سینمایی هستند که همین مسیر را برای ستاره شدن پیموده‌اند، اما تعدد و تنوع این مراکز در سال‌های اخیر با توجه به بازخورد و اثربخشی آنها در جامعه هنری، موضوعی است که نمی‌توان به سادگی از آن گذشت و مستلزم نوعی آسیب‌شناسی است.

حمید سمندریان، مدیر یکی از آموزشگاه‌های آزاد سینمایی معتقد است موفقیت یا عدم موفقیت یک فرد در انتخاب حرفه بازیگری در مرحله اول به خود شخص بستگی دارد و کلاس‌های آموزش بازیگری، کارگاه ساخت و پرورش بازیگر نیست؛ او یکی از مسائل عمده گرایش افراد به هنر بازیگری را جذابیت‌های ظاهری می‌داند و می‌گوید: ملاک انتخاب افراد برای حضور در کارگاه‌های آزاد بازیگری اشتباه است؛ به این معنا که در مرحله اول بنا بر جذابیت‌های ظاهری که در این حرفه وجود دارد و بدون کوچک‌ترین شناخت و علاقه واقعی به هنر بازیگری رو می‌آورند.

او ادامه می‌دهد: هدف اغلب مراجعان به آموزشگاه‌های بازیگری، ستاره شدن است و مشکل از همین طرز تفکر ناشی می‌شود. چرا که در واقع آنان به دنبال یادگیری نیستند و می‌خواهند یک‌شبه هنرپیشه شوند.

این استاد بازنشسته دانشکده هنرهای زیبا می‌افزاید: در واقع این افراد گمان می‌کنند اگر چهره زیبا یا خاص داشته باشند به درد این حرفه می‌خورند، اما مساله این است که برازندگی ظاهری تنها بخش ناچیزی از موارد لازم برای بازیگر شدن است، در حالی که آشنایی با هنر بازیگری و تکنیک‌های عملی شرط لازم بازیگر شدن است و اگر افراد استعداد داشته باشند با کمک این تکنیک‌ها در آموزشگاه‌ها پرورش می‌یابند.

به گفته وی، بعضی از آموزشگاه‌های سینمایی صلاحیت تدریس و عرضه خدمات مناسب در این رشته سینمایی را ندارند، اما به دلایل نامعلوم مجوز تاسیس این کارگاه‌ها را دریافت می‌کنند و با خیل بیشماری از این متقاضیان روبه‌رو می‌شوند که با انواع و اقسام ترندها آنها را جذب آموزشگاه‌ها می‌کنند و در نهایت هم چیزی عاید هنرجوی علاقه‌مند نمی‌شود و دست خالی و سرخورده راهی بازار کار می‌شوند.

آموزش، شرط لازم برای بازیگر شدن

مهدی فخیم‌زاده، کارگردانی که در اغلب مجموعه‌های تلویزیونی از هنرجویان بازیگری کارگاه آموزشی خود استفاده می‌کند و لیلا

برخورداری در مجموعه تلویزیونی خواب و بیدار یا انوشیروان فاطمی در بی‌صدا فریاد کن نمونه‌های عینی آن هستند، درباره کارکرد آموزشگاه آزاد بازیگری می‌گوید: تحصیلات آکادمیک برای حضور در حرفه بازیگری یا هر رشته هنری لازم و ضروری است، اما شرط کافی نیست، کما این که بسیاری از بازیگران خوب ایرانی از تحصیلات آکادمیک بی‌بهره‌اند، اما بازیگران قابلی از آب درآمدند.

او تأکید می‌کند: به نظر من آموزش بازیگری امری غیرقابل انکار در سینماست؛ اما مساله‌ای که در هنر بازیگری وجود دارد این است که فرد بی‌نفسه نمی‌داند برای بازیگر شدن ساخته شده است یا خیر و تا آموزش نبیند، متوجه این مطلب نمی‌شود.

رسول صدرعاملی، کارگردانی که ترانه علیدوستی را برای بازی در فیلم «171» من ترانه 15 سال دارم» از یکی از آموزشگاه‌های سینمایی انتخاب کرده، معتقد است که طی 3 دهه گذشته کیفیت کار بازیگری به شکل چشمگیری افت کرده است و اغلب بازیگران حاضر در حرفه نمایش در ارائه نقش‌های خود دچار تکرار شده‌اند.

نکته: جمع زیادی از علاقه‌مندان بازیگری در سینما تحت عناوین و القاب «171»؛ «عشق فیلم» و دیگر اصطلاحات مرسوم، همه چیز خود را به پای این آیینه جادو قربانی می‌کنند تا شاید نام و نان خویش را به این واسطه رونق بخشند و منزلت اجتماعی خود را نیز ارتقاء دهند

این کارگردان در توضیح کیفیت کارگاه‌های آموزشی آزاد سینما بویژه در حوزه بازیگری می‌گوید: در بخش خصوصی بجز چند آموزشگاه بازیگری که واقعا کاربلد هستند، بقیه صرفا به دلیل انبوه متقاضیان برای ورود به حرفه بازیگری تاسیس شده‌اند و متأسفانه در اغلب آنها هم شاهد بوده‌ایم که با تکیه بر اسم یک هنرپیشه معروف در تبلیغات، جوانان علاقه‌مند را جذب کلاس‌هایشان کرده‌اند و متأسفانه در بسیاری موارد بازده هم نداشته است.

او اضافه می‌کند: در واقع این کارگاه‌ها به نوعی بازار کاذب عرضه و تقاضا را به وجود آورده‌اند، ولی در نهایت خروجی‌شان صفر است؛ از همین رو سینما و تلویزیون ما نه تنها در حوزه بازیگری بلکه در سایر رشته‌های فنی مانند فیلمبرداری یا صداپردازی دچار کمبود است و در واقع از داشته‌های 20 سال پیش خود استفاده می‌کند.

بازیگر شدن در 2 یا 3 ماه

محمود عزیزی، بازیگر با سابقه تئاتر و سینما نیز در این باره می‌گوید: در کجای دنیا که بگردید این تعداد از آموزشگاه‌های آزاد را نمی‌بینید و هیچ‌کس در هیچ گوشه دنیا نیز نمی‌تواند بگوید بعد از 2 الی 3 ماه می‌توان بازیگر شد.

این استاد دانشگاه تهران می‌افزاید: از سوی دیگر مگر ما در کل کشورمان چقدر استاد و معلم دانش‌آموخته و معتبر داریم که اینقدر ادعای داشتن آموزشگاه‌های آزاد را داریم و در نهایت آیا به تعداد این آموزشگاه‌های آزاد که در هر ترم حداقل 40 الی 50 نفر را جذب می‌کند ما خروجی بازیگر حرفه‌ای هم داریم؟

در تایید صحبت‌های این استادان و هنرمندان سینما باید گفت که بسیاری از این آموزشگاه‌ها نه از سر درد و دغدغه هنری یا پاسخ علمی به تقاضای زیاد جامعه که به خاطر سودآوری مالی آن سر برآورده‌اند و تعداد زیادی از آنها نیز مجوز قانونی این مراکز را ندارند.

علی‌اکبر عالمی، مدرس دانشگاه با اشاره به این که هر زمان و در هر مکان باید بر کار آموزش بازیگری نظارت کرد، معتقد است: بازرسان و ناظرانی صاحب صلاحیت باید بر کار آموزشگاه‌های سینمایی نظارت کنند. این ناظران و بازرسان باید اشراف کافی به حرفه سینما داشته باشند و هر کدام در شاخه‌های تخصصی فعالیت کرده باشند.

وی می‌افزاید: تعداد این افراد هم مهم است و نباید به یک یا 2 بازرسان بسنده کرد. حداقل باید 12 نفر در رشته‌های مختلف عضو این شورای بازرسی و هر کدام نیز در رشته تخصصی خود از افراد برجسته و صاحب‌نظر باشند.

این کارشناس سینما درباره مدرسان آموزشگاه‌ها اظهار می‌کند: صلاحیت مدرسان این آموزشگاه‌ها باید بررسی شود. منظورم از صلاحیت مدرسان این است که توانایی تدریس، استعداد در تدریس و دانش هر استاد در نظر گرفته شود.

دانشگاه‌ها هم حال و روز خوبی ندارند

علی ژکان، کارگردان سینما و مدیر یکی از آموزشگاه‌های سینمایی نیز درباره کیفیت تدریس و مدرسان این مراکز می‌گوید: نمی‌توان وضع تدریس را در آموزشگاه‌های سینمایی از وضعیت آموزش در مراکز آموزشی عالی دولتی و خصوصی جدا کرد. به طور کلی سیستم آموزشی ما در مراکز دولتی مثل دانشگاه‌ها و موسسات و مراکز خصوصی مثل همین آموزشگاه‌ها دارای مشکلات زیادی است.

او توضیح می‌دهد: بازار این آموزشگاه‌ها با توجه به تاسیس انبوه دانشکده‌های سینمایی و تئاتری نامناسب شده است و حتی برخی از آنها رو به تعطیلی رفته‌اند.

وی ادامه می‌دهد: صدور مجوز راه‌اندازی آموزشگاه بازیگری به صورت متمرکز یکی از مشکلاتی است که مسوولان باید آن را حل کنند. به عنوان مثال در یک منطقه تهران ممکن است چند آموزشگاه سینمایی در حال فعالیت وجود داشته باشند و در منطقه‌ای دیگر هیچ مرکزی دیده نشود. در شهرستان‌ها هم که تقریباً هیچ خبری نیست.

بدیهی است اگرچه ضرورت تاسیس آموزشگاه‌های بازیگری را نمی‌توان رد کرد یا به دلیل وجود برخی مراکز غیرمجاز و بی‌کیفیت همه را به یک چوب راند، اما آن چه مهم است، ضرورت نظارت بر سطح کیفی و آموزشی این مراکز است.

مسعود کیمیایی که مدیریت یکی از پرتعدادترین آموزشگاه‌های بازیگری را بر عهده دارد، در جایی گفته است: «#171؛ ما در اینجا سینما درس نمی‌دهیم، سینما یاد می‌دهیم»؛ جمله‌ای که نقطه‌عطف آسیب‌شناسی این آموزشگاه‌ها در آن نهفته است، چراکه تنها تکیه بر ارائه دروس سینمایی یا استفاده از مدرسان مشهور، هیچ‌کس را بازیگر نمی‌سازد.

سیدرضا صائمی / جام‌جم